

JOYSTICK 2.0

TV-spelsmusik på riktigt

ÄVENTYRSKONSERTER

TORS DAG 8 & FREDAG 9 NOVEMBER 19.30

Ett av de arrangemang som drog allra mest publik under Malmöfestivalen 2006 var MSOs konsert Joystick med dataspelsmusik på programmet. Och visst var det rockkonsertstämning på Stortorget. Nu tas tråden upp på nytt i äventyrskonserterna *Joystick 2.0*, med Orvar Säfström som klockren presentatör och idéspruta. Orvar talar om spelen som en konstform som ska tas på allvar, "Det finns spel med otroliga berättelser som står sig väl i jämförelse med film och litteratur och också spelmusik av mycket hög kvalitet". Det här är en genre för symfoniorkestrarna som väntas växa, som vi bara sett början av. T ex spelade Malmö SymfoniOrkester in musiken till spelet *SPIDERMAN 3*.

Vi öppnar foajén kl 18.00 och bjuder på mingel och underhållning i den virtuella världen.

MALMÖ SYMFONIORKESTER

MALMÖ AKADEMISKA KÖR

Charles Hazlewood, dirigent

Orvar Säfström, programvärd

UR KVÄLLENS PROGRAM: HALO, BIOSHOCK™, SHADOW OF THE COLOSSUS, SUIKODEN, MEDLEY NINTENDO, MEDLEY COMMODORE 64, FINAL FANTASY VII & VIII

GÄSTSPEL

LÖRDAG 13 OKTOBER 15.00

2007/2008

DR RADIOSYMFONIORKESTRET
HERBERT BLOMSTEDT dirigent
SVANTE NORDIN presentatör
Johannes Søre-Hansen konsertmästare

FRANZ SCHUBERT (1797–1828)
Symfoni h-moll, "Den ofullbordade" (23')
Allegro moderato
Andante con moto

PAUS

ANTON BRUCKNER (1824–1896)
Symfoni nr 7 E-dur (65')
Allegro moderato
Adagio: Sehr feierlich und sehr langsam
Scherzo: Sehr schnell
Finale: Bewegt, doch nicht schnell

HERBERT BLOMSTEDT dirigent

Herbert Blomstedt omtalas ofta som Sveriges mest framgångsrika dirigentexport. Han har verkat som chefsdirigent för Dresden Statskapelle, symfoniorkestern i San Francisco, NDR symfoniorkester i Hamburg, Gewandhaus i Leipzig och inte minst för Sveriges Radios Symfoniorkester. Som gästdirigent har han framträtt med de flesta av världens stora orkestrar, däribland Concertgebouw-orkestern i Amsterdam, symfoniorkestrarna i Boston och Chicago, filharmonikerna i Berlin, München och New York samt Philadelphiatorkestern.

Herbert Blomstedt föddes 1927 i USA av svenska föräldrar, men familjen flyttade till Sverige kort tid efter det. Han fick sin grundutbildning på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vid Uppsala universitet. Därefter fortsatte han med dirigering på Juilliard i New York, samtida musik i Darmstadt och tidig musik vid Schola Cantorum Basiliensis. En av hans läromästare var Leonard Bernstein.

1954 gjorde Herbert Blomstedt sin debut som dirigent med Kungliga Filharmonikerna, följt av chefsdirigentskap för Oslofilharmonikerna. Hans karriär kantas av otaliga priser för både konserter och skivinspelningar. Han är känd för sin outtröttliga nyfikenhet och sitt oslagbara engagemang i allt han företar sig. Han är en aktad specialist på Carl Nielsen, av vilken han spelat in samtliga symfonier med Danmarks Radios Symfoniorkester. Han har ägnat sig mycket åt 17- och 1800-talsrepertoaren och är

expert på Franz Berwald utan att för den sakens skull försumma modern musik. Han har spelat in nutida norska, danska och svenska kompositörers verk, t ex av Per Nørgård, Sven-David Sandström, Anders Eliasson, Hilding Rosenberg och Ingvar Lidholm.

Herbert Blomstedt har under många år varit uppskattad gästdirigent, hedersdirigent och chefsdirigent runt om i världen. I rollen som chefsdirigent ledde han San Francisco Symphony Orchestras mycket framgångsrika internationella turnéer under 80- och 90-talen. I dag är han hedersdirigent för samma orkester och det händer att han till publikens och orkesterns stora glädje intar den för honom välkända pulten på den amerikanska västkusten. Han är också hedersdirigent i DR Radiosymfoniorkestret.

DR Radiosymfoniorkestret

Chefsdirigent Thomas Dausgaard

Symfoniorkestern vid Danmarks Radio grundades 1925 och är en av världens äldsta radiosymfoniorkestrar. Den är dessutom Danmarks ledande symfoniorkester och har ett mycket gott rykte utanför landets gränser.

Orkestern grundades av sångaren Emil Holm som efter en lång utlandsvistelse bedrövades av det fattiga musikutbudet som mötte honom då han återvände hem omkring 1920. Han var övertygad om att radion var framtidens media och satsade helhjärtat på att skapa en radioorkester. 1925 bestod den av knappt 30 musiker och två år senare genomförde de sin första offentliga konsert under ledning av kompositören Carl Nielsen. 1930 tillträdde den legendariske ryske dirigenten Nicolai Malko som snabbt bidrog till en mycket lyckosam utveckling. Under 50-talet och en bit in på 60-talet upplevde orkestern dock en märk-

bar kris. Den berodde dels på Emil Holms bortgång, dels på en häftig debatt kring konstens och musikens roll. 1967 tillträdde Herbert Blomstedt som chefsdirigent och lyckades vända trenden och med bravur skapa en framgångsrik profil för orkestern. I dag, drygt 80 år efter orkesterns födelse består DR Radiosymfoniorkestret av drygt 100 musiker och är Danmarks nationalorkester och ett kulturellt flaggskepp.

DR Radiosymfoniorkestret har många skivinspelningar på sin meritlista. Det har blivit över 100 till antalet, de flesta inspelade på Chandos. Samtliga konserter sänds på dansk radio och en del av dem går också att lyssna på från utlandet tack vare EBU, European Broadcasting Union. Men orkestern förekommer också flitigt på scener runt om i världen. De har turnerat i Syd-

amerika, varit Orchestra in Residence på Megaron i Aten och framträtt vid de prestigefyllda festivalerna i Santander och Salzburg. 2006 besökte de höstfestivalen i Prag tillsammans med Håkan Hardenberger och blev omskrivna som festivalens höjdpunkt i tjeckisk press. Orkestern var också en av de stora aktörerna i HC Andersen-jubileet 2005 och genomförde med anledning av det en omfattande turné i Fjärran Östern med chefsdirigenten Thomas Dausgaard. De senaste åren har de också spelat på BBC Proms i London och i Concertgebouw i Amsterdam samt gästats av några av världens förnämsta dirigenter: Christoph Eschenbach, Sylvain Cambreling, Gary Bertini, Jeffrey Tate, Christopher

Hogwood, Ton Koopman, Marcello Viotti, Kurt Sanderling, Manfred Honeck, Jukka-Pekka Saraste, Leonard Slatkin, Gianandrea Noseda, Rafael Frühbeck de Burgos och Emmanuelle Haïm. Orkestern kan också stoltsera med att ha spelat under ledning av Igor Stravinskij, Sergej Prokofjev, Paul Hindemith, Pierre Boulez, Witold Lutoslawski, Karlheinz Stockhausen och Hans Werner Henze.

Danmarks Radio bygger ett helt nytt område i Köpenhamn, och DR Radiosymfoniorkestret flyttar dit till en ny konsertsal 2008, ritad av den franske arkitekten Jean Nouvel.

SVANTE NORDIN presentatör

Svante Nordin (f 1946) är professor i idé- och lärdoms historia vid Lunds universitet. Hans forskning har framför allt rört filosofins, de historiska disciplinernas och de politiska idéernas historia. Han har publicerat ett tiotal böcker, bland dem *Filosofins historia* (Studentlitteratur 1995) och *Filosofernas krig* (Bokförlaget nya Doxa 1998), *Nittonhundratalet – En biografi* (Atlantis 2005). Han medverkar dessutom som recensent i bla Svenska Dagbladet och Axess. Nordin leder f n Riksbanksprojektet "Cassirer in Schweden" och forskar om svensk idédebatt vid tiden för första världskriget.

FRANZ SCHUBERT

Symfoni h-moll "Den ofullbordade"

Franz Schubert lämnade fler kompositionsprojekt bakom sig i ofullbordat skick än någon annan av de stora tonsättarna - såväl pianosonater som stråkkvartetter, oratorier som symfonier, för att inte tala om operor. Hans rastlösa natur drev honom att ständigt börja på något nytt, hellre än att tålmodigt föra ett stycke till slut. Trots detta är de fullbordade verkens antal imponerande stort.

Det finns sju fullständigt bevarade symfonier av Schubert, de har numren 1-6 och 9. Otto Erich Deutsch som numrerat Schuberts alla verk i kronologisk ordning, trodde sig vara säker på att Schubert hade skrivit ytterligare en symfoni, som i den kronologiska ordningen skulle ha haft nr 7, så han sparade det numret, övertygad om att

den snart skulle hittas i något arkiv. Så har aldrig skett, och nu är man helt säker på att Deutsch misstog sig. För att fylla ut den generande luckan, har ett av de världsledande förlagen nu tryckt kritiska utgåvor av Schuberts symfonier, och då gett nr 7 till "*den ofullbordade*", vilken hittills varit mer känd som nr 7. Den stora C-dursymfonin nr 9 blir i framtiden således nr 8. Man har dessutom rekonstruerat en symfoni nr 10. Men varför just sjuan/åttan skulle kallas 'ofullbordade' är tämligen omotiverat. Det finns åtminstone ytterligare tre satser, till påbörjade, men aldrig avslutade symfonier.

Hur som helst; begreppet "*den ofullbordade*" har gett musiken trollmakt och gjort den till en av de mest spelade i hela symfonilitteraturen. Den har betraktats som ofullbordad därför att den bara har två satser och den dåtida konventionen förväntade sig fyra.

Schubert komponerade denna musik 1822, och hade alltså sex år på sig att fullborda symfonin. Att han inte gjorde det kan bero på att nya idéer och projekt hela tiden pockade på hans uppmärksamhet. Kanske glömde han bort verket, eller också menade han att symfonin trots allt var färdig. Att verket var en avslutad helhet. Tonartsföljden på de två komponerade satserna (h-moll och E-dur) tyder emellertid på en fortsättning, liksom det faktum att det

finns 120 skissade takter av ett efterföljande scherzot - nio av dessa takter är dessutom orkestrerade. Det finns också teorier om att ett av mellanspelen i den samtidigt komponerade scenmusiken till *Rosamunda*, i själva verket är symfonins final. Han fick bråttom med Rosamundamusiken, och kan helt enkelt ha lånat symfonifinalen, och sedan (när *Rosamunda* blev fiasko) låtit det hela falla i glömska.

Schubert skrev ingen ny symfoni förrän 1828, då han snabbt fullbordade den som kallas nr 8/9 - stora C-dursymfonin. Noterna till "den ofullbordade" hamnade i vännen Hüttenbrenners byrå-låda och uruppfördes inte förrän 1865, men då slog den världen med häpnad.

ANTON BRUCKNER

Symfoni nr 7 E-dur

Anton Bruckner föddes i Österrike, strax utanför staden Linz, som son till skolläraren och organisten i bergsbyn Ansfelden, med utsikt över staden i dalen. Sonen vikarierade för sin far redan från tioårsåldern, och naturligtvis var det tänkt att han skulle gå samma bana. Därför utbildade han sig till lärare. Men musikintresset tog överhanden och 31 år gammal fick han sin första professionella musikertjänst, som domkyrkoorganist i Linz. Samtidigt studerade han harmonilära och kontrapunkt för den stränge och krävande professorn Simon Sechter i Wien. Han lärde sig grun-

derna med stor noggrannhet och 1868 skulle Bruckner efterträda honom som kompositionsprofessor. Vid det laget hade han komponerat många större sakrala körverk och tre symfonier, av vilka de två första inte framfördes under hans levnad och heller inte begåvades med något nummer. Numera ser man ibland numren O och OO. I Wien ägnade han sig framför allt åt att skriva symfonier, det blev ytterligare åtta. Den sista, nummer 9, förblev ofullbordad. Alla symfonierna är magnifika katedraler av musik.

Bruckner var en i många avseenden naiv och lättpåverkad man, som sällan litade på sin egen skaparkraft. Dåliga rådgivare fick honom tvärt om att bearbeta sina verk både en och flera gånger, varför flertalet av hans symfonier finns i flera, ibland mycket olika, versioner. Det har ofta visat sig att de första versionerna ändå var bäst.

Det var med den storslagna sjunde symfonin Bruckner först vann internationell berömmelse. Den firade dirigenten Arthur Nikisch fick se partituret direkt efter verkets fullbordning i september 1883, då det varit under arbete i två år, och han såg det omedelbart som sin plikt att lansera Bruckner som den märkligaste symfoniker som kommit fram sedan Beethovens dagar. Han uruppförde verket i Leipzig innan året var till ända, och senare tog han ofta upp

det på nytt i andra städer runt om i Europa. Snabbt blev sjunde symfonin Bruckners mest kända och mest spelade verk. Detta är också en av de få symfonier av Bruckner som bara finns i en enda version.

Det första Bruckner komponerade av denna symfoni var tredje satsen, scherzot, och han tyckte sig i denna sats föra traditionen från Schubert vidare. Under arbetets gång sade han sig ha hört en melodi i drömmen, som ett solo för viola - det blev symfonins inledande tema. Adagiot är genomsyrat av andlig resning och inspirerades av en föreläsning om Richard Wagners bortgång. När dödsbudet verkligen kom hade Bruckner kommit till finalen, och han lade då in en hyllning till den kollega som han dyrkat med nästan sjuklig hetta - man hör den i codans klagorop. I såväl Adagio som i finalens coda använder sig Bruckner av det sällan förekommande instrumentet wagnertuba. Dessa begravningstragiska avsnitt bryts i de övriga satserna mot jublande musik fylld med tonartsbyten.

© Stig Jacobsson

